

เรียนรู้ ทำกิน การพนัน

ปีที่ 4 ฉบับที่ 13 เมษายน 2558

ทันเกม

พลังบวก ส่งเสียง

04

พนันบั้งไฟ
ไม่ใช่กิจ
ของพระสงฆ์

11

ซูเปอร์วีแมน
คณางค์ กงเพชร

15

มหาวิทยาลัยไทย
หยุดพนัน

18

พลังแม่บ้าน
ต้านไฮโล

เรื่องเด่นในสังคมวันนี้ คือสถาบันสงฆ์เสื่อมโทรมหนักทุกระดับชั้น ผู้บวชแสวงหาลาภยศ แทนแสวงหาพุทธธรรม ย่อหย่อนต่อพระธรรมวินัย พระที่เป็นพระมีน้อย อุบาสก อุบาสิกา กลับสนใจพระธรรมวินัยมากขึ้น โดยมีกระแสสังคมเฝ้าจับตามองสถาบันสงฆ์ ด้วยพระพุทธเจ้าไม่ได้ฝากพุทธศาสนากับพระภิกษุสงฆ์เท่านั้น ยังฝากไว้กับพุทธบริษัทด้วย

เฉกเช่นกัน ทันเกมฉบับ “พลังบวกส่งเสียง” เรื่องเด่นในฉบับคือ “พนันบั้งไฟไม่ใช้กิจของพระสงฆ์” ว่าด้วยประเพณีบุญบั้งไฟซึ่งเปลี่ยนจากการบูชาผีฟ้าพญาแถนเป็น การพนัน ที่ระบาดหนักในภาคอีสาน โดยมีพระสงฆ์เข้าร่วมจำนวนหนึ่ง ทั้งการทำบั้งไฟ เป็นเจ้ามือ (เขียนยัง) เป็นนักพนัน (เขียนโล่) ทั้งที่ผิดพระธรรมวินัยและระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัดปี พ.ศ. 2537 ซึ่งห้ามการพนันและการหารายได้โดยการเสี่ยงโชคเลียนแบบพนันทุกชนิด

แต่พลังบวกคือภาคประชาสังคมกลับเข้มแข็งขึ้นในการต่อสู้กับปัญหาการพนัน นับตั้งแต่การทำความเข้าใจกับภาวะจิตใจของตนเองใน “มาทศสอบกันว่า ... คุณติดพนันไหม” โดยผ่านบทคัดกรองผู้ติดการพนัน เพราะผู้ติดพนันมักไม่ยอมรับว่าตนเองติดพนัน และไม่ยอมรับการช่วยเหลือจากผู้อื่น การรู้ตัวจึงเป็นจุดเริ่มแรกของการหลุดจากปัญหาในระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งบทคัดกรองผู้ติดการพนันนี้เมื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือการศึกษาวิจัยและรณรงค์ในสถาบันการศึกษา ก็ได้มีส่วนช่วยไม่ให้นักศึกษาตกเป็นเหยื่อของการพนัน ดังบทความ “มหาวิทยาลัยไทยหยุดพนัน” และเรายังจะได้พบกับเรื่องราวการลุกขึ้นทำงานเพื่อแก้ปัญหการพนันในระดับครอบครัวและชุมชนของคนจริงหญิงมันจนได้รับฉายาซูเปอร์วีแมนของคุณณงค์ กงเพชร ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อครอบครัวเข้มแข็งจังหวัดกาฬสินธุ์

ยืนยันซ้ำด้วยเรื่องราวจากชีวิตจริงของชุมชน ใน “ชุมชนต้านไฮโล : พลังแม่บ้านสู่การจัดระเบียบชุมชน” ซึ่งบอกเราว่า เมื่อชุมชนเข้มแข็ง ไม่ยอมให้ก๊วนพนันไฮโลเข้ามามีบทบาทในงานศพ ชีวิตภายในชุมชนก็ดีขึ้นมาก ปัญหาครอบครัวลดลง และสุดท้าย ดุละครย้อนดูตัว เรื่องเล่าจากออสเตอร์เลีย “เมล เบิร์นคัพ ดิก (พนัน) ม้าแข่งแห่งชาติ” ที่แม้จะเป็นดิกพนันแห่งชาติ แต่ก็เป็นสีสันวันเดียว เมื่อเทียบกับสนามม้าของไทยที่พนันกันเป็นกิจวัตร และบ่อนทำลายชีวิตผู้คนมากมาย

ทันเกมฉบับนี้ ความหวังจึงอยู่ที่พลังบวกของผู้คนทั่วไป มากกว่าอยู่ที่พระสงฆ์ จนกว่าสถาบันสงฆ์จะตื่นตัวกลับเข้าสู่ร่องรอยของพระธรรมวินัย และพระภิกษุสงฆ์จะสามารถนำพาญาติโยมออกจากประตูล่อบายได้อีกครั้ง

04

เรื่องเด่นในฉบับ

พนันbingไฟไม่ใช่กิจของพระสงฆ์

08

มุมนักอ่าน

มาทดสอบกันว่า..คุณติดพนันไหม!!

11

สัมภาษณ์พิเศษ

ซูเปอร์อูแมน คณางค์ กงเพชร

เชื่อบั่น ศรีทรา หาแนวร่วม

15

บทความ

มหาวิทยาลัยไทยหยุดพนัน

18

เรื่องจากศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

ชุมชนต้านไอโอส : พลังแม่บ้านสู่การจัดระเบียบชุมชน

21

สสสมาแล้ว

เมลเบิร์นคัพ คีค (พนัน) ม้าแข่งแห่งชาติ

22

คลิก

สนามม้า

ข้อเขียนที่ปรากฏในจุลสาร เป็นความคิดของผู้เขียนโดยเฉพาะ ผู้ประสงค์จะนำข้อความใดๆ ไปพิมพ์เผยแพร่ต่อไป ต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ และแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบตามวิธีปฏิบัติ

จุลสาร “ทันเกม”

เจ้าของ

ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน

สถานที่ติดต่อ

ห้อง 518 คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์/โทรสาร 02-218-6299

e-mail:thaicgs@gmail.com

บรรณาธิการบริหาร

รศ.ดร.นวลน้อย ตริรัตน์

บรรณาธิการ

กัญญา ลีลาลัย

กองบรรณาธิการ

ศิริพร ยอดกมลศาสตร์ วิศรุต ภูใหม่ทอง

กิตติราช คงยก นิรนุช วิชัยดิษฐ์

รูปเล่ม

Darkfish

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์เดือนตุลา

สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.gamblingstudy-th.org

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับโครงการได้ที่ www.facebook.com/gamblingstudy

สนับสนุนโดย

แผนงานศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการควบคุมปัญหาการพนัน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พนันบั้งไฟ ไม่ใช่กิจของพระสงฆ์

แม้พุทธศาสนาจะถือว่า การพนันเป็นอบายมุข เป็นหนทางแห่งความเสื่อม แต่คนไทยโดยทั่วไปไม่รู้สึกว่าการพนันเป็นสิ่งชั่วร้าย การพบเห็นพระสงฆ์เกี่ยวข้องกับการพนันบางระดับเป็นสิ่งที่คนไทย “ยอมรับได้” โดยเฉพาะกรณีพระใบ้ห่วยและพระชื้อลอตเตอรี่ ทั้งที่สถาบันพระสงฆ์ชาธิการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีประกาศห้ามชัดเจน และมีบทลงโทษสูงสุดคือ ให้สึก

ยุคเทคโนโลยีข่าวสารย่อโลกให้เล็กลง ผู้คนรับรู้ปัญหาพระสงฆ์เล่นการพนันเพิ่มมากขึ้นรุนแรงขึ้น จนถึงระดับที่ผู้คนรู้สึก “รับไม่ได้” กับภาพพระสงฆ์เล่นการพนันบางระดับ บางประเภท หนึ่งในนั้นคือ การเล่นพนันบั้งไฟของพระสงฆ์

ทำไมพระสงฆ์จำนวนนับสิบนับร้อย สามหมวกสี่เหลี่ยม จึงเล่นการพนันแบบเปิดเผยโดยไม่คำนึงถึงว่าจะผิดพระธรรมวินัยของสงฆ์และกฎหมายบ้านเมือง

ภาพจาก หนังสือพิมพ์สื่อมวลชน : <https://www.facebook.com/jmsunews/photos/a.1380737345480147.1073741828.1380525165501365/1457315701155644/?type=3&theater>

พระสงฆ์ในประเพณีบุญบั้งไฟ

นิตยสารทางอีสาน ฉบับ บุญบั้งไฟ ที่ตีพิมพ์เมื่อเดือนพฤษภาคม 2556 ลำดับให้เห็นว่า บุญบั้งไฟเดิมเป็นประเพณีบูชาผีฟ้า (แกน) เพื่อขอฝน ขอความอุดมสมบูรณ์ ก่อนเข้าสู่ฤดูทำนา โดยมีพิธีกรรมบูชาทัก-เจียดเป็นเนื้อหาหลัก สัญลักษณ์ในพิธีกรรมเป็นเครื่องหมายของความสัมพันธ์ระหว่าง ฟ้ากับดิน หญิงกับชาย เป็นพลังก่อกำเนิดชีวิตและเป็นพลังแห่งความอุดมสมบูรณ์ มีความสัมพันธ์หรือเป็นที่มาของพลังแห่งการเติบโตของพืช ดังนั้น บุญบั้งไฟจึงเป็นงานที่เรียกว่า “เล่น-กิน” คือเล่นสนุกสนานและกินอย่างเต็มที่

เมื่อศาสนาพุทธเข้ามา จึงมีการแปลงเรื่องแกนให้เป็นนิทานชาดก และทำให้บุญบั้งไฟกลายเป็นประเพณีที่มีเนื้อหาทางพุทธมากขึ้น วัดกลายเป็นที่รวมของการจัดกิจกรรม ด้านหนึ่งเพราะมีความพร้อมด้านสถานที่ในการรองรับคนจำนวนมาก อีกด้านหนึ่งอาจเป็นเพราะพระสงฆ์มีเวลา พระสงฆ์จึงกลายเป็นผู้นำด้านสรรพวิทยาต่าง ๆ ในสังคม รวมถึงการทำและคิดค้น/พัฒนาวิธีการทำบั้งไฟ

เมื่อพระสงฆ์เป็นช่างบั้งไฟ ต้องจุดบั้งไฟ สังคมอีสานจึงคิดวิธีปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมแก่สมณสาธูป โดยทำ “ห่ออม” หรือห่มกลีเหลืองให้พระสงฆ์สวม และยังอนุโลมให้พระสงฆ์สามเณรสามารถเล่นสนุกในประเพณีบุญบั้งไฟได้ เจกเช่นเดียวกับการอนุญาตให้พระสงฆ์สามเณรเล่นน้ำสงกรานต์กับญาติโยมได้ แม้แต่กับผู้หญิง

พระสงฆ์เล่นพนันบั้งไฟ

เมื่อวิถีชีวิตของชาวอีสานเปลี่ยนแปลงไป คนรุ่นใหม่อพยพไปขายแรงงานต่างถิ่น ความเชื่อเรื่องแถนและการขอฝนหายไป บุญบั้งไฟจึงกลายเป็นเพียงประเพณีที่ทำสืบต่อกันมา เน้นการเล่นสนุกสนานแบบไม่ถือสาหาความกัน

ต่อมาการส่งเสริมจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ทำให้บุญบั้งไฟเปลี่ยนจากงานบุญ/งานวัดกลายเป็นเทศกาลประจำจังหวัด บรรยากาศความสนุกสนานเป็นกันเอง แปรเปลี่ยนเป็นการแสดงบนเวที การจุดบั้งไฟไม่ได้มุ่งเรื่องการบูชาแถน แต่กลายเป็น “การแข่งขัน” เริ่มจากการใช้ระยะทางเป็นเกณฑ์ บั้งไฟใครไปได้ไกลกว่าเป็นฝ่ายชนะ ต่อมาจึงเปลี่ยนมาใช้เวลาจับเวลา บั้งไฟใครอยู่นานที่สุดเป็นฝ่ายชนะ

ในเวลาไล่เลี่ยกัน วงการพนันได้เข้ามาปรับเปลี่ยนกติกาการพนันหลากหลายรูปแบบ จนประมาณปี 2540 จึงมีกฎกติกาที่ลงตัว คือมีการ “เปิดเวลาหน้าฐาน” แล้วให้คนเลือกเล่นพนันระหว่าง “ยั้ง” คือบั้งไฟจะทำเวลาได้เท่ากับหรือต่ำกว่าเวลาที่เปิดหน้าฐาน และ “ไล่” คือบั้งไฟจะทำเวลาได้มากกว่าเวลาที่เปิดหน้าฐาน โดย “เขียนยั้ง” คอยรับแทงพนันจาก “เขียนไล่”

อาจจะเป็นเพราะสังคมอีสานอนุโลมให้พระสงฆ์สามเณรสามารถเล่นสนุกในประเพณีบุญบั้งไฟได้ ในยุคที่บุญบั้งไฟกลายเป็นพื้นที่เล่นการพนัน พระสงฆ์สามเณรจำนวนหนึ่งจึงสนุกกับการเล่นพนันบั้งไฟ โดยไม่คำนึงถึงว่าจะผิดพระธรรมวินัยของสงฆ์และกฎหมายบ้านเมือง

ทว่า การเล่นพนันบั้งไฟมีความถี่หรือรอบของการเล่นสูง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้เล่นได้ง่ายกว่าห่วย/ลอตเตอรี่ และส่งผลกระทบต่อชุมชนชัดเจน ดังนั้นสังคมจึงไม่อาจยอมรับภาพการเล่นพนันบั้งไฟของพระสงฆ์ แต่เนื่องจากพระสงฆ์ที่เล่นพนันบั้งไฟส่วนใหญ่เป็นพระต่างถิ่น ต่างจังหวัด การควบคุมของฝ่ายปกครองสงฆ์จึงทำได้ยาก

พระวินัยธร (ตำแหน่งของพระผู้ฟ้องร้องพระภิกษุที่ผิดวินัย) ที่จังหวัดศรีสะเกษเล่าให้ฟังถึงการติดตาม/ตักเตือนพระสงฆ์ที่เล่นพนันบั้งไฟในพื้นที่ของท่านว่า “พื้นที่เล่นการพนันเป็นสถานที่อโคจร ถ้าอาตมาเข้าไปปรากฏตัวในพื้นที่นั้นอาตมาถูกญาติโยมตีขมุกขมูยว่าเป็นพระนักพนันไปด้วย” ดังนั้น ท่านจึงรออยู่ด้านนอกใกล้กับเส้นทางเข้า-ออก แต่เนื่องจากพื้นที่จุดบั้งไฟเป็นลานกว้าง พระสงฆ์ที่เล่นพนันบั้งไฟก็ไม่เคยพบหน้ากันมาก่อน เมื่อพระสงฆ์เหล่านั้นหาเส้นทางกลับอื่น ท่านจึงไม่ได้พบเจอและไม่อาจติดตามตักเตือนได้

การฟื้นฟู ประเพณีั้งไฟปลอดพนัน

เมืองงานบุญกลายเป็นพื้นที่การพนัน ถูกครอบงำและบริหารจัดการโดยกลุ่มผู้จัด/นักพนัน ประชาชนผู้ใฝ่ในธรรม รักในวัฒนธรรม และไม่ชอบเล่นการพนัน ซึ่งเป็นคนหมู่มากเกิดความเบื่อหน่าย รู้สึกว่าการพนันบั้งไฟกำลังทำลายประเพณีอันดีงาม และก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในพระสงฆ์/พุทธศาสนา

2-3 ปีที่ผ่านมา หลายพื้นที่ได้รื้อฟื้นหรือฟื้นฟูประเพณีบุญบั้งไฟแบบที่เคยทำมาในอดีต คือเน้นเรื่องความสนุกสนานสามัคคี มีการประกาศห้ามเล่นพนันบั้งไฟ บางพื้นที่ถึงกับประกาศเป็นนโยบายระดับอำเภอ เช่นที่อำเภอรามัญไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีการประกาศนโยบายจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟเป็นงานบุญปลอดเหล้า ปลอดการพนันทุกชนิด บางพื้นที่ตำรวจประกาศเข้มงวดจับกุมการเล่นพนัน

ฝ่ายคณะสงฆ์ก็ประกาศชัดว่า “การที่พระสงฆ์เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนันบั้งไฟ หรือการเล่นพนันทุกชนิด ถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมายและกระทำผิดพระธรรมวินัย หากพระสงฆ์เข้าไปเล่นพนันบั้งไฟและถูกตำรวจจับกุมได้จะต้องสึกจากความเป็นพระทันที” นอกจากนั้นยังมีการกำชับเจ้าอาวาสวัดในพื้นที่ให้กำชับพระสงฆ์สามเณรในปกครองอย่าเข้าไปในสถานที่ที่มีการเล่นพนันบั้งไฟอย่างเด็ดขาด

แต่ในทางปฏิบัติ พื้นที่เหล่านั้นยังมีพระสงฆ์และชาวบ้านจำนวนหนึ่งเล่นพนันบั้งไฟ โดยหัวใจสำคัญของการเล่นพนันคือ “การจับเวลา”

แม้ฝ่ายปกครองบางพื้นที่เข้าไปปัญหาและประกาศห้ามขานหรือประกาศเวลาของบั้งไฟแต่ละบั้ง แต่ผู้จัดก็หาวิธีการหลบเลี่ยง เช่นเปลี่ยนการประกาศเวลาเป็นตัวเลขจำนวนเงิน ที่คนมาทำบุญบ้าง เลขทะเบียนรถบ้าง หรือบางครั้งก็ประกาศตัวเลขเฉยๆ ไม่ระบุว่าเป็นวินาที ส่วนบรรดาเซียนพนัน ทั้งพระสงฆ์และชาวบ้าน ก็เลิกใช้วิธีการเขียนโพย หันมาใช้วิธีการต่อรองราคากันด้วยปากเปล่าแล้วยืนเฝ้าอยู่ใกล้กัน เมื่อประกาศผลการจับเวลาออกมา ก็จะมีการจ่ายเงินให้กับผู้ที่ชนะพนันทันที

การห้ามเล่นพนันบั้งไฟจะได้ผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้จัด หากกลุ่มผู้จัดยังสนับสนุนให้มีการเล่นพนัน พวกเขาจะหาทริคหลบเลี่ยงเพื่อให้เกิดการเล่นพนันบั้งไฟ แต่ถ้าพวกเขาไม่ต้องการให้มีการเล่นพนันบั้งไฟ ประเพณีบุญบั้งไฟจะไร้การเล่นพนันได้แน่นอน

มาทดสอบกันว่า.. คุณติดพนันไหม!!

“พนันอยู่ในสายเลือดคนไทยมานานแล้ว” เป็นวาทกรรมที่พยายามจับคู่ ‘การพนัน’ มาคลุมถุงชนกับ ‘สังคมไทย’ บางครั้งก็ถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างลอยๆ ของฝ่ายที่เห็นดีเห็นงามกับการเล่นพนัน เสมือนไม่รับรู้ว่าการเล่นพนันสามารถก่อให้เกิดปัญหา และอาจจะถึงขั้นทำให้เป็น ‘โรคติดพนัน’

รศ.พญ.สุพร อภินันท์เวช กล่าวว่า “แม้ทางการแพทย์ไม่สามารถวินิจฉัยโรคติดพนันได้ด้วยการเจาะเลือดหาเชื้อพนัน แต่คำว่า ‘โรคติดพนัน’ ก็มีคำอธิบายที่ชัดเจน” ในหนังสือ ระบบให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการพนัน จากความรู้สู่การสร้างรูปธรรม จัดพิมพ์โดย โครงการขับเคลื่อนสังคมและนโยบายสาธารณะเพื่อลดผลกระทบจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ในปี 2558 คุณหมออธิบายถึงอาการของโรคติดพนัน การวินิจฉัยว่าใครเป็นโรคติดพนัน พร้อมทั้งรวบรวมวิธีช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการพนันไว้อย่างครบถ้วนและเป็นรูปธรรม มีตัวอย่างระบบการให้ความช่วยเหลือทั้งของสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สิงคโปร์ และข้อเสนอต่อประเทศไทย

คุณหมอชี้ว่า ผู้ติดการพนันมักไม่ยอมรับว่าตัวเองติดพนันหรือกำลังมีปัญหาจากการพนัน อีกทั้งยังหลีกเลี่ยงการรักษาหรือการรับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญหรือคนใกล้ชิด ดังนั้นวงการแพทย์จึงพัฒนาเครื่องมือวินิจฉัยว่าใครเข้าข่ายติดการพนันหรือไม่ เรียกว่า แบบคัดกรองการติดการพนัน เพื่อให้ท่านที่สนใจทดสอบตนเอง วิธีทดสอบทำได้ง่ายมาก ลองทำกันดูนะครับ อ่านแบบคัดกรองไปทีละข้อจนครบ 20 ข้อ แค่ว่า ‘ใช่’ หรือ ‘ไม่ใช่’ แล้วตามไปอ่านเฉลยที่หน้า 17 ส่วนคนสนใจอ่านหนังสือฉบับเต็ม ดาวน์โหลดได้ที่ www.thainhf.org/icgp ครับ

แบบคัดกรอง การติดการพนัน

1	เวลางานหรือเวลาเรียนของคุณ เสียหายเพราะการพนัน	YES ☐	NO ☐
2	การเล่นการพนันของคุณเคยทำให้ชีวิต ครอบครัวไม่มีความสุข	YES ☐	NO ☐
3	การเล่นการพนันของคุณเคยทำให้คุณ เสื่อมเสียชื่อเสียง	YES ☐	NO ☐
4	คุณเคยรู้สึกสำนึกผิดหลังจากเล่นการ พนัน	YES ☐	NO ☐
5	คุณเคยเล่นการพนันเพื่อให้ได้เงินมาใช้ หนี้พนันหรือแก้ปัญหาการเงิน	YES ☐	NO ☐
6	การพนันทำให้ความสามารถต่างๆ ในตัว คุณมีประสิทธิภาพน้อยลง	YES ☐	NO ☐
7	หลังจากเสียพนัน คุณรู้สึกว่าจะต้องกลับ มาเล่นอีกครั้งอย่างรวดเร็วที่สุดและต้องเอา คืนของที่เสียไป	YES ☐	NO ☐
8	หลังจากชนะพนัน คุณมีความต้องการ อย่างรุนแรงที่จะเล่นอีกครั้งและเอาชนะ ให้มากขึ้น	YES ☐	NO ☐
9	บ่อยครั้งที่คุณเล่นพนันจนกระทั่งเหลือ สตางค์สุดท้าย	YES ☐	NO ☐
10	คุณเคยยืมเงินเพื่อนำมาเป็นทุนในการ เล่นพนัน	YES ☐	NO ☐

11	คุณเคยขายของใดๆ เพื่อนำมาเป็นทุนในการเล่นพนัน	YES ☐	NO ☐
----	---	------------------------------	-----------------------------

12	คุณไม่เต็มใจที่จะนำเงินพนันไปใช้ในการจับจ่ายใช้สอยอย่างอื่น	YES ☐	NO ☐
----	---	------------------------------	-----------------------------

13	การพนันทำให้คุณไม่ใส่ใจต่อความเป็นอยู่ของตัวเองหรือครอบครัว	YES ☐	NO ☐
----	---	------------------------------	-----------------------------

14	คุณเคยเล่นการพนันนานกว่าที่คุณวางแผนไว้	YES ☐	NO ☐
----	---	------------------------------	-----------------------------

15	คุณเคยเล่นการพนันเพื่อหลีกเลี่ยงความกังวลหรือปัญหาอื่น	YES ☐	NO ☐
----	--	------------------------------	-----------------------------

16	คุณเคยกระทำหรือคิดจะกระทำความผิดกฎหมายเพื่อนำเงินไปใช้เป็นทุนในการเล่นพนัน	YES ☐	NO ☐
----	--	------------------------------	-----------------------------

17	การพนันทำให้คุณนอนหลับยากขึ้น	YES ☐	NO ☐
----	-------------------------------	------------------------------	-----------------------------

18	การโต้เถียงกัน ความผิดหวัง หรือความรู้สึกอึดอัด ส่งผลให้คุณเกิดความอยากไปเล่นการพนัน	YES ☐	NO ☐
----	--	------------------------------	-----------------------------

19	คุณเคยมีความรู้สึกอยากทดลองเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยการไปเล่นพนันสักสองสามชั่วโมง	YES ☐	NO ☐
----	--	------------------------------	-----------------------------

20	คุณเคยทำร้ายตนเองหรือพยายามฆ่าตัวตายอันเป็นผลมาจากการพนัน	YES ☐	NO ☐
----	---	------------------------------	-----------------------------

รวมจำนวนคำตอบ 'ใช่' และ 'ไม่ใช่'
แล้วดูเฉลยได้ที่หน้า 17 นะครับ

SUPERWOMAN

คณางค์ กงเพชร

เชื่อมั่น

ศรัทธา

หาแนวร่วม

เส้นทางการเรียนรู้ได้นำพา คณางค์ กงเพชร หรือ พี่ตุ้ม ที่เริ่มชีวิตจิตอาสาด้วยงานด้านการทำบัญชีการเงิน พัฒนาจนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้นำงานพัฒนา ล่าสุดดำรงตำแหน่งเป็น ประธานศูนย์เรียนรู้เพื่อครอบครัวเข้มแข็งจังหวัดกาฬสินธุ์

การทำงานต้องจริงจังและมีความสุข ทำงานให้ดีที่สุด มีศรัทธาต่อเครือข่าย เชื่อมั่นในความรู้ จริใจต่อชุมชน และต้องไม่ทำงานคนเดียว ต้องหาเพื่อน ขวนเพื่อนมาร่วมทางให้มากขึ้น คือเคล็ด(ไม่)ลับการทำงานที่ทำให้พี่ตุ้มมั่นใจว่า การทำงานรณรงค์หยุดพนันเป็นเรื่อง “ทำได้ค่ะ”

● ทำไมเครือข่ายครอบครัวเข้มแข็งจังหวัดกาฬสินธุ์จึงสนใจงานรณรงค์หยุดพนัน

เริ่มมาจากเครือข่ายประชาชนปฏิรูปสลาเก ตอนปี 2557 ตอนนั้นยังไม่ได้พูดเรื่องพนัน ตอนที่เครือข่ายรณรงค์หยุดพนันประสานมา เราก็ยังนึกไม่ออกว่าจะเคลื่อนไหวอะไร คือการพนันที่คนในพื้นที่เล่นกันอยู่ ส่วนมากที่เห็นเป็นเรื่องการซื้อหวย ซื้อกันเยอะ และก็ยังไม่เคยเห็นข้อมูลว่าการเล่นหวยนำไปสู่ปัญหาอะไร แต่เพราะเรามีความสัมพันธ์กันมาก่อน พี่ป๊อบ (ธนากร คมกฤส เครือข่ายรณรงค์หยุดพนัน) ร่วมขับเคลื่อนกับเรามาตั้งแต่ปี 2548 แล้ว เราจึงเชื่อว่าสิ่งที่ทำมันเป็นประโยชน์

ตอนนั้นลอตเตอรีราคาคู่ละ 120 บาท ขวนเรามาจับเคลื่อนสลาก 80 บาท ล่ารายชื่อเสนอกฎหมาย เปลี่ยนสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นสลากเพื่อสังคม ตอนแรกก็รู้สึกว่าการทำได้ยาก คือคนเห็นปัญหา เจอปัญหา แต่บางครั้งก็คิดไม่ออกว่าจะทำอะไร แต่พอได้ประชุม ได้ทำความเข้าใจ กลับรู้สึกว่ามันไม่ใช่เรื่องยาก เรามีความมั่นใจมาก อาจเป็นเพราะว่าเรามีทุนเดิม คือ

หนึ่ง เรามีความศรัทธาในเครือข่ายที่มาชวนทำงานอยู่แล้ว เราทำหน้าที่ขับเคลื่อนในพื้นที่ การสร้างความเข้าใจให้กับพี่น้องชาวบ้าน อีกส่วนงานหนึ่งขับเคลื่อนระดับนโยบาย เราเชื่อมั่นซึ่งกันและกันว่าจะแบ่งเบาหรือช่วยเหลือกันตามภารกิจที่ตนเองได้รับ

สอง เรามีองค์ความรู้ที่เป็นหลักประกันได้ว่าเวลาพูดอะไรออกไปแล้วคนโต้แย้งไม่ได้ เราสามารถให้คำตอบต่อปัญหาที่พี่น้องคาใจได้ เลยมั่นใจว่าสามารถที่จะไปสื่อสารแล้วพี่น้องจะเห็นดีเห็นงามกับเรา

เวลาทำงานกับชุมชน คนที่เป็นแกนประสานต้องมีความเชื่อมั่น ความเชื่อมั่นจะบอกว่าเราสามารถทำได้ การมีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อกันมันจะส่งผลให้ทำงานได้ค่ะ

● แล้วงานรณรงค์หยุดพนันเริ่มตอนไหน

ตอนนั้นเรามีความภูมิใจมากเวลาไปนำเสนอเรื่องสลาก 80 บาท หรือการเกิดขึ้นของกองทุนสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อพัฒนาสังคม ไม่ถึง 2 ปีด้วยซ้ำไปที่เราขับเคลื่อนกันมา พี่น้องชาวบ้านเคยได้ยินเราบอกว่า ต่อไป 80 บาทนะ จะมีกองทุนสลากเพื่อสังคม มันทำให้พี่น้องมีความเชื่อมั่น

เมื่อได้ผลเรื่องสลากแล้ว เราก็มียับต่อ ขยับกลุ่มเป้าหมาย เช่นจัดกิจกรรมรณรงค์ช่วงฟุตบอลโลก 2014 “เชียร์มันส์ไม่พนันบอล” ทำโครงการพัฒนาเครือข่ายเด็กรุ่นใหม่ไม่พนัน “ร้อย-แก่น-สารสินธุ์ ด้วยละคร Road Show” จัดแข่งยอวาทิ “ยอหญิง หยุดพนัน” ได้เครือข่ายโรงเรียนในจังหวัดเข้าร่วมแข่งขัน 6 โรงเรียน ได้ตัวแทนจังหวัดไปแข่งขันระดับภาค ได้นักยอวาทิและเครือข่ายเด็กรุ่นใหม่ไม่พนัน เพื่อจะใช้ต่อยอดการทำงานปี 2559

● เครือข่ายมีกระบวนการทำงานเป็นอย่างไร

ในการขับเคลื่อนเรื่องพนัน เราต้องอาศัยข้อมูลและความรู้จากกลุ่มที่เป็นแนวคิดหรือนโยบาย หลังจากนั้นเราจะมาประชุมร่วมกันในจังหวัดเพื่อออกแบบกิจกรรมกันเอง ออกแบบตามความถนัดของพวกเรา พูดย่อยๆ คือ เราจะต้องมีประเด็นก่อน แล้วจากนั้นต้องให้ทุกคนมาร่วมพูดคุยกัน พวกเรามีหน้าที่เอาทุน(ทางสังคม)ที่มีออกมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นทุนทางกิจกรรม ทุนทางความรู้ มันคือ “กระบวนการ” บังเอิญว่าพวกเราถนัดในเรื่องกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมันจะได้ทุกเรื่อง ใช้ได้กับทุกกลุ่ม

อย่างสิ่งที่กำลังจะทำตอนนี้ โครงการรณรงค์ครอบครัวรู้เท่าทันพนัน เราจะเริ่มต้นโดยการชวนแกนนำมาพูดคุย คล้ายๆ กับเวทีประชาคมนั่นแหละ เบื้องต้นเราต้องทำความเข้าใจก่อนว่า คำว่า “พนัน” คืออะไร ด้วยความรู้และสื่อที่มี เราจะนำมาเปิดให้เวทีนี้ได้เข้าใจ ได้เห็นภาพก่อน หลังจากนั้นเราต้องหาข้อมูล หาจากแกนนำหรือคนในพื้นที่ที่เราชวนมาพูดคุย ชวนมาทำงาน แล้วค่อยพูดถึงสิ่งที่ต้องการ พวกเราสรุปร่วมกันว่าจะไปค้นหา “แม่ที่หยุดพนัน” แม่ที่เคยจัดการกับปัญหาของตัวเองเรื่องการพนันมีใครบ้าง สุดท้ายพวกเราจะได้เจอแม่ที่หยุดพนันหรือเป้าหมายที่เราต้องการ เป็นแม่ต้นแบบเพื่อจะใช้ต่อยอดการทำงาน

● ●
เหล้ากับพนัน
มันมีความคู่กันมาแต่ไหนแต่ไร
จนเกิดความคุ้นชิน
ทำให้ไม่รู้สึกรู้ว่ามันเป็นปัญหา
ไม่จำเป็นต้องลุกมาแก้ปัญห

● ●

● คิดว่าอยากทำอะไรเป็นพิเศษสำหรับประเด็นการพนันไหม

มีค่ะ อยากทำเรื่องการรณรงค์พนันในงานศพ เพราะในชุมชนมีแม่ไปเล่นไฮโลแล้วเอาลูกไปนั่งตัก เมื่อก่อนเราก็ไม่ได้คิดว่าเป็นประเด็น จนได้เข้ามาเรียนรู้กับกิจกรรมของเครือข่ายรณรงค์หยุดพนัน จึงเห็นภาพว่า เฮ้ย..แล้วต่อไปเด็กกลุ่มนี้จะอยู่ยังไง เด็กจะมีพัฒนาการยังไง

มันเป็นเรื่องที่คาใจด้วยค่ะ คือเมื่อประมาณ 2 ปีที่แล้ว นายอำเภออย่างตลาดมาลงพื้นที่แล้วบอกว่า “งานศพในอำเภอนี้ก็ปลอดเหล้าแล้ว แต่ทำไมพนันยังมีอยู่” ท่านจึงลงมาทำงานเรื่องนี้ ท่านบอกว่าถ้าบ้านไหนหมู่บ้านไหนยังมีการเล่นพนันอยู่ ผู้ใหญ่บ้านต้องเข้ามาพบท่าน ก็เลยทำให้เรื่องพนันเบาบางลงไป แต่พอท่านย้ายไป มันก็กลับมาเป็นเหมือนเดิม เราเลยมองว่าเรื่องนี้ถ้าต้องต่อสู้คนเดียวมันจะไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เราไม่สามารถไปแคนไปจี้กับใครได้เท่าที่ควร เราต้องชวนหลายๆ ส่วน หลายๆ องค์กรภาคีเครือข่ายมาทำงานร่วมกัน มันน่าจะทำได้

● เคลื่อนประเด็นงานศพปลอดเหล้าปลอดพนัน

เหล้ากับพนันมันมีความคู่กันมาแต่ไหนแต่ไร จนเกิดความคุ้นชิน ทำให้ไม่รู้สึกรู้ว่ามันเป็นปัญหา ไม่จำเป็นต้องลุกมาแก้ปัญห แนวคิดของเจ้าภาพที่ทำให้มีการพนันในงานเพราะคิดว่าเป็นเพื่อนศพ แต่ปัจจุบันมันมีพัฒนาการ คือมีกลุ่มเฉพาะที่ตั้งใจมาทำธุรกิจพนันไฮโลในงานศพ อ้างว่ามาช่วยเจ้าภาพ

เครือข่ายเคยทำเรื่องงานศพปลอดเหล้า ตอนนั้นพวกเราคิดกระบวนการและแนวทางตามที่ได้เรียนรู้มา เกิดเครื่องมือคือบัญชีครัวเรือนและเวทีประชาคม ทำให้เรารู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ปัญหาที่เราต้องไม่เมินเฉย พวกเราได้รับแรงจูงใจเรื่องงานศพปลอดเหล้าจนนำไปสู่การเป็นวาระจังหวัดในปี 2556 แล้วขยายไปสู่งานบุญปลอดเหล้า เช่นงานบวช งานกุสิน พอเราอยากขยับเรื่องพนัน คือไม่ให้มีวงไฮโลในงานศพ จึงตั้งคำถามกันว่าเราจะรณรงค์ยังไง

ส่วนเรื่องที่จะลดการพนัน ก็เคยคิดมาก่อนและได้เริ่มบางงานแล้ว เช่นตอนปี 2552 แม่เสีย เราเป็นเจ้าภาพ สามารถบอกได้ว่า ไม่ให้มีวงไฮโลในบ้านของเรา “อย่ามาเล่นบ้านฉันนะ ฉันไม่ให้เล่น” ชาวบ้านก็ไม่มีปฏิกิริยาอะไร เราได้ข้อสรุปว่า ความสำคัญที่ทำให้เกิดการเล่นหรือไม่เล่นพนันมันขึ้นอยู่กับเจ้าภาพ ถ้าเจ้าภาพไม่อนุญาตซะก็จบ คนมางานไม่รู้สึกรู้ว่าอะไรอยู่แล้ว มันไม่ใช่สถานการณ์ที่ชาวบ้านต้องไปต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการพนันในงานศพ เพราะฉะนั้น ถ้าแต่ละองค์กรมาคุยกันจริงๆ มาเริ่มต้นวางแผนและคิดกระบวนการร่วมกัน มันก็มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้

● ●
เราต้องมองหาเพื่อน ชวนเพื่อน
อย่าทำงานนี้ฝ่ายเดียว
ต้องคิดว่ายังมีคนอื่นที่ทำได้
เราต้องเปิดกว้าง
ต้องมีเพื่อนร่วมทาง
การทำเรื่องพนัน
คงต้องใช้เวลาอีกพอสมควร
● ●

● แปลว่าต้องหาแนวร่วม

ใช่ค่ะ เราต้องมองหาเพื่อน ชวนเพื่อน อย่าทำงานนี้ฝ่ายเดียว ต้องคิดว่ายังมีคนอื่นที่ทำได้ เราต้องเปิดกว้าง ต้องมีเพื่อนร่วมทาง การทำเรื่องพนันคงต้องใช้เวลาอีกพอสมควร คงต้องทำความเข้าใจกับพี่น้องอีกเยอะ ถ้าเทียบกับเหล่า คงต้องทำงานเพิ่มขึ้น 3 เท่าค่ะ ลำพังพวกเราเพียงกลุ่มเดียว หรือแม้กระทั่งตัวแกนนำเองซึ่งเป็นผู้นำในชุมชน ไม่กล้าไปพบกับเรื่องราวเหล่านี้ มันมีความยากง่ายต่างกับเรื่องเหล่าเยอะ

เราต้องพูดคุยกับผู้นำชุมชน ในฐานะที่เป็นแกนนำชุมชนหรือเป็นคนในชุมชน ควรเริ่มที่ความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้น การเป็นต้นแบบที่ดี กับเด็กและเยาวชนก็ต้องพูดอีกประเด็นหนึ่ง เช่นเรื่องการปลูกฝังทัศนคติแก่เด็กและเยาวชน ส่วนฝ่ายรัฐก็ต้องดูว่าเป็นรัฐบาลกลางหรือรัฐส่วนท้องถิ่น ถ้าเป็นส่วนชุมชนจะคุยง่ายหน่อย ส่วนรัฐบาลกลางจะคุ้ยยากสุดแต่ว่าจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้มากที่สุด

● อยากบอกอะไรกับแนวร่วมที่จะลุกขึ้นมาทำงานรณรงค์หยุดพนันในชุมชนบ้าง

อยากบอกว่ามันไม่ใช่เรื่องยากที่จะทำ หนึ่ง เราต้องมั่นใจว่าเราอยากทำจริงๆ สอง เราต้องมีเพื่อน เราอย่าทำอะไรคนเดียวนะค่ะ เราต้องมีเพื่อนที่คิดอยากทำงานเหมือนกันกับเรา สาม ต้องมีความจริงใจต่อชุมชน

เรื่องทุกเรื่องทำได้ค่ะ แต่ไม่ใช่ว่าจะทำวันนี้ ปีนี้ สองปีนี้ แล้วจบ แต่ควรจะทำไปเรื่อยๆ และที่สำคัญคือตัวเรา เราต้องทำอย่างจริงจัง ไม่ใช่ทำไปสักระยะไม่ได้ดังหวังแล้วก็เลิกทำ ต้องสร้างความศรัทธาให้เกิด ศรัทธาต่อตนเอง ต่อทีมงาน ต่อกระบวนการทำงาน และต่อชุมชน มันก็จะนำไปสู่การทำงานต่างๆ ในชุมชนให้ประสบผลสำเร็จได้

story :

พงศ์ธร จันทรศมี
ผู้จัดการศูนย์ข้อมูล
นโยบายสาธารณะ
เพื่อลดปัญหาจากการพนัน
มูลนิธิสารณสุขแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยไทย หยุดพนัน

ข่านักศึกษาที่ออชญากรรมเพื่อนำเงินไปจ่ายหนี้พนันฟุตบอล
สะท้อนถึงปัญหาที่มีสาเหตุจากการเล่นพนันที่กำลังทวีความรุนแรง
เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงที่มีการแข่งขันฟุตบอลรายการใหญ่ๆ
เช่น การแข่งขันฟุตบอลโลก การแข่งขันฟุตบอลยูโร เป็นต้น

รวมนักศึกษาฆ่าป่าดคอชิงทรัพย์ใช้หนี้พนันบอล
จับนักศึกษามอไนต์บู๊คใช้หนี้พนันบอล
จับนักศึกษิงทองใช้หนี้พนันบอล
จับนักศึกษาค้ายาบ้าใช้หนี้พนันบอลโลก

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสารณสุขแห่งชาติ ได้ลงพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกับนักศึกษา 9 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยนครพนม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม “มหาวิทยาลัยไทยหยุดพนัน” มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อเสริมสร้างทักษะให้กับนิสิตนักศึกษาในการจัดการปัญหาจากการพนัน
2. เพื่อสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยพัฒนานโยบายด้านภัยการพนัน
3. เพื่อประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาเครือข่ายฯ ผลักดันให้สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีมาตรการด้านภัยการพนันในสถาบันอุดมศึกษา

การดำเนินกิจกรรม “จัดทำสื่อเพื่อให้ความรู้ การสำรวจสถานการณ์การพนันในมหาวิทยาลัย และการจัดกิจกรรมให้ความรู้กับนักศึกษาให้รู้เท่าทันการพนัน” ได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ นักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าเคยเล่นการพนัน แต่ไม่มีใครยอมรับว่าติดการพนัน ทว่าหลังผ่านกระบวนการที่ทำให้นักศึกษารู้สึกปลอดภัย แล้วให้นักศึกษาทำ “แบบคัดกรองการติดการพนัน” พบว่า ร้อยละ 4-5 ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ที่แสดงแนวโน้มว่าจะมีปัญหาจากการเล่นการพนัน และการสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มนี้ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการเล่นพนัน ดังนี้

- ทุกคนเล่นการพนันแบบจริงจัง บางคนเป็นเจ้ามือพนันหรือคนเดินโพยด้วย
- ส่วนใหญ่มีคนในครอบครัวเล่นการพนันอย่างจริงจัง บางครอบครัวเป็นเจ้ามือพนันหรือคนเดินโพยด้วย
- วงเงินที่ใช้ในการเล่นการพนันต่อครั้งไม่เยอะ แต่มีความถี่ในการเล่นบ่อยๆ
- มักจะ “จดจำได้” เฉพาะจำนวนเงินที่เล่นได้ แต่จะ “ไม่จดจำ” จำนวนเงินที่เสียไปกับการพนัน

ส่วนการจัดกิจกรรม “เสียงนิสิตนักศึกษาต่อการจัดการปัญหาจากการพนัน” โดยให้นักศึกษาแสดงบทบาทสมมติเป็นผู้กำหนดนโยบายกลุ่มหนึ่ง และเจ้ามือพนันอีกกลุ่มหนึ่ง พบว่า

กลุ่มนักศึกษาที่แสดงบทบาทเป็นเจ้ามือพนัน นำเสนอกกลยุทธ์โน้มน้าวใจที่ตรงจุด และตรงกับโปรโมชันที่มีอยู่จริง ซึ่งมีแนวทางหรือรูปแบบการเชิญชวนที่หลากหลาย แสดงว่าเคยมีประสบการณ์การเล่นพนัน หรือเคยสัมผัสกับสภาพแวดล้อมรอบมหาวิทยาลัย ที่มีโต๊ะบอลหรือเห็นโฆษณาการพนันออนไลน์

กลุ่มนักศึกษาที่แสดงบทบาทเป็นผู้กำหนดนโยบาย นำเสนอการจัดการปัญหาการพนันในทิศทางเดียวกับการเสนอข่าวการพนันที่รับรู้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น การแก้ไขกฎหมายการพนัน เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด มหาวิทยาลัยควรมีแผนป้องกันภัยพนันร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีมาตรการที่เข้มงวดห้ามเล่นการพนันในหอพัก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปิดกั้นเว็บไซต์พนันออนไลน์ การจัดกิจกรรมให้ความรู้ ทักษะการรู้เท่าทันผลกระทบจากการพนัน เป็นต้น

ข้อค้นพบจากการดำเนินกิจกรรมเป็นเครื่องยืนยันว่า “แบบคัดกรองการติดการพนัน” สามารถใช้เป็นเครื่องมือคัดกรองผู้ติดการพนันได้จริง สิ่งที่สำคัญข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนันจะต้องดำเนินการและขยายผลในระยะต่อไปคือการพัฒนาชุดความรู้เกี่ยวกับแนวทางการลดผลกระทบจากการพนัน และขยายผลสู่การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับนักศึกษาโดยเร็ว

นอกจากกิจกรรมมหาวิทยาลัยไทยหยุดพนัน ซึ่งอาศัยพลังนักศึกษาไทยนำขบวนหยุดพนันแล้ว ฝ่ายบริหารของสถาบันอุดมศึกษาและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรตระหนักถึงปัญหาและมีมาตรการที่จะป้องกันนักศึกษาไม่ให้เป็นเหยื่อของการเล่นการพนัน อันจะเป็นการลดปัญหาอาชญากรรมที่มีสาเหตุมาจากการเป็นหนี้พนัน ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษา ควรมีการศึกษาถึงสถานการณ์การพนันของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และพัฒนาเครื่องมือคัดกรองนักศึกษากลุ่มเสี่ยงจากการพนัน ควบคู่ไปกับปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ
2. สถาบันอุดมศึกษา ควรส่งเสริมหลักสูตรเสริมทักษะรู้เท่าทันการพนัน ควบคู่ไปกับอบายมุขต่างๆ เพื่อให้ นักศึกษามีภูมิคุ้มกันสำหรับการรับมือกับธุรกิจการพนัน และอบายมุขต่างๆ ได้
3. สถาบันอุดมศึกษา ควรพัฒนาศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำปัญหาปัจจัยเสี่ยงและการพนัน เพื่อเป็นที่พึ่งและให้คำแนะนำกับนักศึกษาเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาจากการพนัน
4. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ควรกำหนดหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ในเรื่อง การป้องกันภัยจากการพนันต่อนักศึกษา
5. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการป้องกันการพนันในสถาบันอุดมศึกษา โดยมีคู่มือและแนวทางการดำเนินกิจกรรมให้ชัดเจน
6. รัฐบาล ควรมีมาตรการปราบปรามการพนันที่ผิดกฎหมายให้เข้มข้น เพื่อตอกย้ำว่าธุรกิจการพนันไม่ใช่ธุรกิจปกติ

เฉลยคำตอบ แบบคัดกรองการติดการพนัน จากหน้า 9 นะครับ
 หากคุณตอบ “ใช่” ตั้งแต่ 7 ข้อขึ้นไป
 แสดงว่ามีแนวโน้มที่จะมีปัญหากล่นการพนัน

ชมชน ต้านไฮโล

พลังแม่บ้านสู่การ
จัดระเบียบชุมชน

งานศพคือ “การจัดการพื้นที่ความตาย” ในชุมชน ในปัจจุบันงานศพ
แบบชนบทได้เปลี่ยนความหมาย “ความตาย” ที่เคยเต็มไปด้วยความโศก
เศร้า อาลัย กลายไปสู่ความสนุกครึกครื้น เสียงอื้ออึงดังไกลออกไป
ในยามคำนินจาจากการตั้งวงเขย่าไฮโล

คนสมัยก่อนเชื่อว่าเมื่อบ้านใดมีคนตายเรียกกันว่า “เฮือนฮ้าย” หมายความว่าบ้านจะ
ประสบกับโชคร้าย การตายถือว่าเป็นมงคลจึงอนุญาตให้ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงที่มาช่วย
งานเล่นการพนันเพื่อจะได้มีคนอยู่เป็นเพื่อนศพในยามคำนินจา พอเผาศพเสร็จแล้วก็จะเอา
น้ำมันดัดสั้มป่อยไล่สิ่งที่ไม่เป็นมงคลออกไปให้หมด เฮือนฮ้ายก็กลายเป็นบ้านดี พอเป็นบ้าน
ดีแล้วก็จะห้ามเล่นไฮโลหรือการพนันอื่นๆ เด็ดขาด

ในปัจจุบัน การเล่นพนันในงานศพได้กลายเป็นธุรกิจที่มีผลประโยชน์มากมาย มี
คนติดต่อประสานงานกับเจ้าภาพและเจ้าหน้าที่รัฐ ติดต่อกลุ่มนักพนัน จัดเต็นท์ตั้งวงกัน
เอิกเกริก ส่งผลให้ในงานศพมีคนแปลกหน้า ต่างถิ่น ซึ่งไม่รู้จักกับเจ้าภาพศพมาก่อน เข้า
มาอยู่ในพื้นที่จัดงานศพเพื่อเล่นการพนันโดยเฉพาะ โดยคนในหมู่บ้านคอยให้บริการ ไบกรด
จัดเก้าอี้ เสิร์ฟน้ำ ขายข้าวปลาอาหาร เพื่อจะได้เงินค่าบริการเป็นการตอบแทน

บ่อนงานศพกระทบบกลุ่มแม่บ้าน

“พอมีงานศพมันก็เอาไฮโลมาวางตรงที่แม่บ้านทำอาหารเลี้ยงแขก กีดขวางการทำงานของแม่บ้าน ไม่ว่าจะล้างถ้วย ทำอาหาร ก็ไม่มีที่ว่าง แล้วมันยังเอาโต๊ะเก้าอี้ของแม่บ้านที่ใช้ทำครัวมาวางเล่นไฮโล กาแฟที่เจ้าภาพเอามาเลี้ยงแขกก็มีคนเอาไปขายให้พวกเล่นไฮโลจนหมด ที่ใส่เงินทำบุญบนหีบศพ ถ้าปล่อยไม่มีคนดูแลก็จะหาย แถมมันยังยกถาดสำหรับอาหารให้ศพไปกินในวงไฮโล กินแล้วก็ไม่เก็บไม่ล้าง ตื่นเข้ามาแม่บ้านต้องเหนื่อยล้างถ้วยชาม”

เสียงบ่นของกลุ่มแม่บ้านในชุมชนแห่งนี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำอาหารเลี้ยงแขกที่มาในงานศพ สะท้อนปัญหาการถูกแย่งพื้นที่ทำงาน ภาระที่เพิ่มขึ้น และความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในชุมชนอันเนื่องมาจากการตั้งวงพนันไฮโลในงานศพ

ยิ่งกว่านั้น คนในหมู่บ้านที่เล่นไฮโลยังประสบปัญหาครอบครัว ทั้งผู้ชายและผู้หญิง เพราะส่วนใหญ่ใช้เงินที่ถือมาเพื่อช่วยงานศพไปเล่นไฮโลโดยหวังว่าจะได้ แต่สุดท้ายกลับเสียพนัน บางรายเล่นเสียแล้วขโมยเงินในบ้านไปเล่นต่อ ทำให้เกิดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งกับคนในครอบครัว

ประธานกลุ่มแม่บ้านเล่าว่า “ฝ่ายผัวอ้างว่ามาช่วยงานศพ แต่กลับมาเล่นไฮโล พอกลับไปบ้านก็ทะเลาะกับเมีย เพราะผัวขโมยเอาเงินในบ้านมาเล่น กลุ่มแม่หญิงเลยไม่ชอบไฮโล มันทำให้ครอบครัวแตกกัน”

กลุ่มแม่บ้านเสนอติไม่ให้มีไฮโลงานศพ

ประธานกลุ่มแม่บ้านเล่าถึงการแก้ไขปัญหว่า ตอนเริ่มต้นเคยปรึกษากับพ่อหลวง (คำเรียก “ผู้ใหญ่บ้าน” ของทางภาคเหนือ) โทรศัพท์ไปแจ้งตำรวจ แต่ก็ไม่เป็นผล จึงลุกขึ้นมาหาวิธีจัดการภายในชุมชนกันเอง โดยการพูดคุยในกลุ่มแม่บ้าน แล้วผลักดันให้พ่อหลวงเข้ามารับผิดชอบต่อ การเรียกประชุมประชาคมเพื่อพูดคุยและลงมติว่า “จะให้มีไฮโลในงานศพหรือไม่”

การประชุมเริ่มจากการใช้เหตุใช้ผล สลับกับการใช้อารมณ์ การถกเถียงกันไปอย่างเผ็ดร้อน ฝ่ายหนึ่งบอกว่าไฮโลเป็นของไม่ดีเอาเข้าหมู่บ้านทำให้เดือดร้อน อีกฝ่ายบอกว่าการห้ามเล่นไฮโลเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่นบอกว่า “เฮาเล่นไฮโลเอาเงินตัวเองเล่น บิไซเอาเงินชาวบ้านมาเล่น บิไซขอเงินเฒ่ามาเล่น มันไปหนักหัวเฒ่า” สุดท้ายผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านพูดเตือนว่า “เป็นว่าปดี่ๆ ก็ยังเล่นอยู่ ของปดี่เอาเข้าบ้านทำไม บ่ยะเป็นตัวอย่างฮือลูกฮือหลาน” ฝ่ายเจ้ามือจึงโกรธจัด ระงับอารมณ์ไม่อยู่ยกเก้าอี้ทุ่มลงพื้นแล้วก็ขับรถออกไป แต่การประชุมก็ยังดำเนินต่อไปจนมีมติออกมา 2 ข้อคือ

1. การเล่นไฮโลขึ้นอยู่กับเจ้าภาพงานศพจะอนุญาตหรือไม่
2. กรณีอนุญาตให้เล่นไฮโลได้หลังเที่ยงคืน และต้องเล่นนอกบริเวณงานศพ

นอกจากมติแบบประนีประนอมสองข้อพ่อหลวงได้ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเจรจากับเจ้ามือรายใหญ่ (ซึ่งเป็นคนนอกหมู่บ้าน) ไม่ให้มาเล่นไฮโลในหมู่บ้าน

แต่ในทางปฏิบัติ กลุ่มที่เล่นพนันไม่เคยระมัดระวังของประชาคม เหตุการณ์เกิดขึ้นในวันที่มีการเผาศพที่ป่าช้า ขณะที่แขกที่มาร่วมพิธีกำลังทยอยกลับ พวกเขียนไฮโลที่มาจากต่างหมู่บ้านเริ่มตั้งวงไฮโลเล่นกันทันที

การกระทำเช่นนี้ถือว่าไม่เชื่อฟังคำขอร้องจากพ่อหลวง เป็นการท้าทายอำนาจพ่อหลวง พ่อหลวงจึงรู้สึกโกรธ บริเข้าไปดิ่งกระดานที่วางไฮโลออกมาถือและบอกว่า “ห้ามแล้วไม่ฟัง” จากนั้นก็ประกาศกลางวง “แต่นี้ต่อไปในหมู่บ้านห้ามบ้านอื่นเข้ามาเล่นไฮโลโดยเด็ดขาด ขอบอกว่าห้ามเด็ดขาดเน้อ บ้านผมนี่ผมบิฮื่อเล่นบ่ว่ากรณีไหน”

นับจากวันนั้นเป็นต้นมา เจ้ามือและคนต่างบ้านก็ไม่ได้เข้ามาเล่นไฮโลในชุมชนแห่งนี้อีกเลย

ระเบียบใหม่ของชุมชน

เมื่อพ่อหลวงประกาศห้ามเล่นไฮโลในหมู่บ้านโดยเด็ดขาดทุกกรณี พวกเล่นไฮโลตอบโต้ด้วยการประกาศว่า “ต่อไปนี้จะไม่เผ้าศพให้แล้ว” ซึ่งพ่อหลวงก็ตอบกลับว่า “ไม่เผ้าก็ไม่เป็นไร ผมจะขอเผ้าเอง ผมจะนอนที่นี่ก็ได้ อาสาสมัครมีจะเอามาช่วย”

ส่วนกลุ่มแม่บ้านก็ประกาศต่อต้านกลุ่มไฮโล โดยบอกว่า “ถ้าเจ้าภาพศพคนใดเอาไฮโลมาเล่นเป็นเพื่อนศพอีก กลุ่มแม่บ้านทั้งกลุ่มจะแค้นดีไม่ไปช่วยงานศพนั้นตลอดงาน”

หลังจากไม่มีวงไฮโลแล้ว ประชาคมยังมีมติไม่ให้เลี้ยงสุรา ลดน้ำอัดลม ใช้น้ำต้มสมุนไพรทดแทน เพื่อช่วยประหยัดค่าอาหารสำหรับเจ้าภาพที่มีฐานะยากจน

เมื่อไม่มีการเล่นไฮโลในงานศพ ปัญหาในครอบครัวของชาวบ้านแก้ไขได้ระดับหนึ่ง แต่ที่น่าสนใจกว่าคือ ชาวบ้านเริ่มมองพวกเล่นไฮโลเหมือนคนแปลกหน้า มองหน้ากันไม่สนิทใจเหมือนแต่ก่อน บรรดาแกนนำของชุมชนจะไม่ให้พวกเล่นไฮโลมาร่วมงานพัฒนาชุมชน ส่วนพวกที่เล่นการพนันเป็นประจำหรือกลุ่มที่ถือว่าติดพนัน หยุดไม่ได้ ก็ต้องย้ายวงไปเล่นพนันในสวนลำไย ซึ่งเป็นที่ลับตาคน

การต่อต้านไฮโลในงานศพที่เริ่มต้นโดยกลุ่มแม่บ้าน แสดงให้เห็นว่าการรวมตัวจัดการภายในชุมชนกันเองสามารถนำไปสู่การจัดระเบียบใหม่ในชุมชน เช่น

- การพนันต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของชุมชน ชุมชนสามารถกำหนดห้ามการเล่นพนันบางชนิดในชุมชน กลุ่มที่ติดพนันถือว่าไม่ใช่คนดี ถ้าต้องการเล่นพนันต้องหนีไปเล่นในที่ห่างไกลและลับตาคน
- การขอคืนพื้นที่ทางประเพณีของ “งานศพ” เป็นการจัดการกับพื้นที่ความตายให้สอดคล้องกับประเพณีที่มีอยู่เดิมของชุมชน
- การเปลี่ยนนิยามความหมาย “การเป็นเพื่อนศพ” ไม่ใช่แค่การเผ้าศพ แต่เป็นการเข้าสู่การร่วมทุกข์ร่วมสุขอย่างแท้จริง

เมลเบิร์นคัพ

ศึก (พนัน) ม้าแข่งแห่งชาติ

อย่าเพิ่งตื่นตกใจไป หากท่านมีโอกาสไปเดินอยู่ในกรุงเมลเบิร์น รัฐวิกตอเรียของออสเตรเลีย ในวันอังคารแรกของเดือนพฤศจิกายน แล้วพบว่า คนทั้งเมืองลุกขึ้นมาเฉลิมฉลองอะไรบางอย่างโดยการแทงพนันม้าแข่งกันอย่างเป็นล่ำเป็นสัน แท้จริงแล้ว ท่านกำลังเข้าร่วมใน ‘เมลเบิร์นคัพ’ (Melbourne Cup) หรือที่รู้จักกันในฐานะ ‘ศึกแข่งม้าที่จะหยุดคนทั้งประเทศ’ (The race that stops a nation)

‘เมลเบิร์นคัพ’ เป็นชื่อของการแข่งม้าครั้งยิ่งใหญ่ที่จัดขึ้นในออสเตรเลีย เริ่มมีขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1861 ณ สนามแข่งม้าแห่งเฟลมมิงตัน รัฐวิกตอเรีย และแข่งขันสืบเนื่องกันมายาวนาน จนในปัจจุบันได้พัฒนาจนกลายเป็น ‘เทศกาลเฟลมมิงตัน’ (Flemington carnival) ซึ่งจัดขึ้นในช่วงสัปดาห์แรกของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ประกอบด้วยการแข่งขัน 4 แมตช์ โดยมี ‘เมลเบิร์นคัพ’ เป็นแมตช์ไฮไลท์ที่จะจัดขึ้นในวันอังคารแรกของเดือน

ในวันเมลเบิร์นคัพ ซึ่งได้รับการประกาศเป็นวันหยุดราชการของรัฐวิกตอเรีย ทุกคนจะแต่งตัวในชุดสวยงาม โดยเฉพาะผู้หญิงจะสวมหมวกงดงามแปลกตา ประดับประดาอย่างอลังการออกมาประกวดประชันกัน ส่วนในสนามม้าเฟลมมิงตัน สถานที่จัดการแข่งขัน จะคับคั่งไปด้วยคนในวงสังคม มาพบปะสังสรรค์ ดื่มแชมเปญ ร่วมเฉลิมฉลองศึกม้าแข่งแห่งชาติ และเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ทุกคนจะเล่นพนันม้าแข่ง

สำหรับคนที่ไม่ได้เข้าไปชมการแข่งขัน หรือคนที่อยู่ในรัฐอื่นๆ ของออสเตรเลีย (รวมถึงคนในนิวซีแลนด์เองก็ตาม) ก็จะติดตามศึกเมลเบิร์นคัพผ่านทางโทรทัศน์ ที่จะคอยรายงานข้อมูลการแข่งขันกันอย่างเอิกเกริก ในสถานที่ทำงานต่างๆ ก็จะมีการรวมเงินกันจัดการพนันกันเองภายใน หรือไม่ก็ลงขันกันเล่นพนันม้าแข่งตามช่องทางต่างๆ หลายคนที่มีเวลาร่วมกับเพื่อนฝูงหรือญาติมิตร ก็จะรวมตัวกันไปเล่นการพนันในคาสิโนหรือในสนามม้าแข่งในท้องถิ่นของตัวเอง (ซึ่งจะมีการจัดแข่งม้าควบคู่กันไปด้วยในช่วงนั้น)

เมลเบิร์นคัพจึงเป็นวันที่คนทั้งประเทศลุกขึ้นมาเฉลิมฉลองกันโดยการเล่นการพนัน แต่ก็ได้คิดไปว่า วันนี้แสดงให้เห็นว่าคนออสเตรเลียบ้าการพนันหรือติดการพนันกันทั้งประเทศ เพราะเขาที่เล่นพนันกันนิดหน่อย เฉพาะในวาระโอกาสพิเศษนี้ ส่วนคนที่ติดการพนันอยู่แล้วคงไม่ต้องรอให้ถึงวัน ‘เมลเบิร์นคัพ’ หรือกระมัง

สนามม้า

วันเมลเบิร์นคัพที่ออสเตรเลีย นอกจากธุรกิจ คนดัง แฟชั่น การใส่หมวก มันยังเป็นเหมือนวันเล่นพนันแห่งชาติ ผู้คนจะรอดูม้าแข่ง และแทง(พนัน)ม้า

โชคที่เพิ่งกลับจากชิตนีย์เล่าให้ฟังว่า “พวกพี่ๆ หลายคนที่ไม่เล่นพนัน เค้าก็แทงม้านะ เค้าบอกว่าถ้าไม่เล่นจะคุยกับคนอื่นไม่รู้เรื่อง ผมกลัวตกเทรนด์ก็เอากับเค้านิดนึง ... พอผ่านวันนั้นไปแล้วทุกอย่างก็ปกติ ไม่เห็นมีใครสนใจแทงม้าอีกเลย”

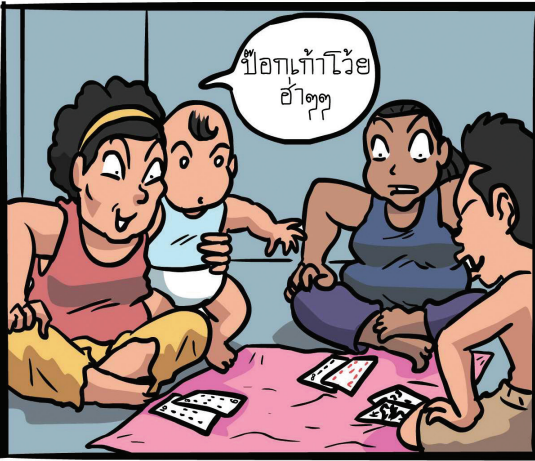
แข่งม้า แทง(พนัน)ม้า มันสนุกตรงไหน มันเป็นเรื่องของไฮโซ คนรุ่นเก่า วัยรุ่นอย่างพวกเราไม่เคยสนใจ แต่ฟังโชคแล้วอยากรู้ ต้องลองไปเหยียบสนามจริงดู แต่จะไปดูที่ไหนล่ะ?

กรุงเทพฯ มีสนามม้า 2 ที่ ที่แรกชื่อ ราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เรียกกันว่า สนามม้านางเลิ้งหรือสนามไทย อีกที่ สนามราชกรีฑาสโมสร หรือสนามหรั่ง จะมีแข่งทุกวันอาทิตย์สลับกันระหว่างสองสนาม แต่ถ้าตรงกับวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนาอาจเลื่อนไปจัดวันเสาร์

สนามม้าเหมือนทามแมชชีน บรรยากาศมันดูเก่าๆ ตัวตึก ที่นั่ง ที่รับพนัน วิธีเล่น(พนัน) ตัวพนัน ร้านขายของกิน ทุกอย่าง มองรอบๆ ไม่เห็นใครดูไฮโซ มีแต่รุ่นปู่รุ่นพ่อ หาคุ่นคนเดียวกับผมไม่ได้เลย ผู้หญิงก็แทบไม่มี แต่พอม้าวิ่ง ทั้งอายุทั้งเพศหายหมด ทุกคนตะโกนเชียร์กันมันส์มาก

ได้เล่น ได้เชียร์ ได้ลุ้น ก็สนุกดี แต่สู้เตะบอลไม่ได้ แล้วก็..มีการพนันมันมักจะมีภารกิจม้า-ลืมนำมาจะทำง่าย ไม่รู้ม้าแข่งเมืองไทยมีลืมนกันบ้างไหม คิดแล้ว..ไปสนามบอลดีกว่า

แข่งม้า-แทง(พนัน)ม้า มันเหมือนกีฬาย้อนยุค-พนันย้อนยุค คนออกสีเ่ค้าคงสนุกกับการย้อนยุค วันเมลเบิร์นคัพถึงกลายเป็นเทศกาลใหญ่ ได้สนุกกันปีละหน คงไม่ทำให้ใครติดพนันได้มั้ง

พลังบวกส่งเสียงเพียวกัมปนาท
ต้านพณันอุบาทว์ให้ชั้วญหาย
ชีวิตเราเอาคึ้นมาขอท้าทาย
ด้วยมันหมายรวมพลังสร้างสังคม

